

Suomen Rauhanliiton toimintakertomus vuodelta 1930.

Suomen Rauhanliiton 10:s toimintavuosi on kansamme elämässä ollut sängen rauhatonta aikaa. Rauhanystävälle se on ollut raskas vuosi. Olemme nähneet miten väkivalta ja edesvastuuton kiihoitus ovat nostaneet päässä ja villinneet suuren osan kansastamme. Sellaisena vihan riehumisaikana on liittomme ollut meille entistä kalliimpina yhdysiteenä ja olemme varmasti vakuuttuneet järjestyneen rauhantyön tarpeellisuudesta maassamme.

Liittoomme on kuulunut 16 paikallisyhdistystä, nim. Savonlinnan rauhanystävät, Suomen Rauhanliiton Helsingin, Lahden, Oulun, Turun, Tampereen, Mikkelin, Porin ja Viipurin osastot sekä Svenska fredsvänner i Helsingfors, Fredsacklan Pinjaisissa, Muusala fredsförening (uusi), Närpes fredsvänner (u.), Östra Korsholms fredsvänner (u.), Sundom fredsförening (u.) ja Vasa svenska fredsförening (u.), joista siis 5 on uutta. Näissä on yhteensä 684 varsinaista jäsentä, jotapaitsi liitolla on kannattavia jäseniä 13 ja suoraan Keskushallituksen kautta liittyneitä 26. Vielä kuuluvat liittoon aatteellisesti kannattavina yhtyminä kansainvälisesti järjestyneet raittiusseurat (goodtemplariloosit) Balder ja Alli Tryggs minne (183 jäsentä Hels. ruots. os. liittyneinä) sekä Frid ja Ledfyren (217 jäsentä Munsalan os. liittyneinä). Koko jäsenmäärä on siis 723+400=1123.

Edellisestä vuodesta on jäsenmäärä noussut runsaasti kaksinkertaiseksi johtuen lähinnä siitä, että rauhan- aatteen kannattajat ruotsinkielisellä Pohjanmaalla ovat järjestäytyneet. Jo kauan on harrastus asiaamme siellä ollut ilahduttavan vilkasta, mistä saamme kiittää ennen kaikkea pastori Edvin Stenwallin uutteraa työtä ja hänen toimittamaansa Frid på jorden-lehteä. Maaliskuun 24—25 p:nä oli liitto järjestänyt ensimmäiset ruotsinkieliset rauhanaatteelliset valistuskurssit Vaasassa. Luennoitsijoina ja puhujina olivat: reht. P. Fredriksson, leht. R. Krook, past. B. Serenius, toht. F. Iversen ja past. E. Stenwall. Kaikkiaan pidettiin 10 luentoa. Kurssien yhteydessä oli S. R:n Pohjanmaan ruotsalaisen piirin perustava kokous, jossa sikäläisiä rauhan-yhdistyksiä edusti 20 henkilöä ja Keskushallitusta sen puheenjohtaja. Piirin puheenjohtajaksi valittiin past. E. Stenwall.

Vuoden suurin tapahtuma Suomen rauhantyössä olivat pohjoismaiset valistuspäivät Lahden kansanopistossa 2—9 p. elokuuta. Järjestäjinä olivat Pohjoismaiden Opettajain Rauhanliiton Suomen toimikunta ja Suomen Rauhanliiton Keskushallitus. Tilaisuus oli yht'aikaa 4:s niistä opintokursseista, jotka Pohjoism. Opettajain Rauhanliitto joka toinen vuosi järjestää Pohjolan eri maissa ja myöskin neljäs S. Rauhanliiton opintokursseista. Osanottajia oli 156, joista 76 ulkomaalaista ja 80 kotimaista, etupäässä opettajia. Luennoitsijoista mainittakoon reht. M. Aksnes, op. O. Devik ja O. Satre Norjasta, reht. Matilda Widegren, leht. Elisabet Euren ja Th. Blomqvist sekä op. Greta Stendahl Ruotsista, op. Ingvard Nielsen ja toim. W. Petersen Tanskasta sekä prof. A. Grotenfelt ja maist. Greta Langenskjöld Suomesta. Luennot, kaikkiaan 17, käsittelevät Kansainliitto- y.m. kansainvälisiä sekä kasvatus- ja siveysopillisia kysymyksiä. Mainittakoon, että Pohjoismaiden järjestyneet rauhanystävät Lahden kurseilla lähettivät myötätuntokirjelmän past. E. Stenwallille, jonka lapuanliikkeen taholta oli käsketty lakkauttaa rauhantoimintansa. Kurseihin osallistuvat Suomen opettajat päättivät elok. 6 p. pitämässään kokouksessa perustaa Suomen Opettajain Rauhanliiton liittoomme kuuluvaksi järjestöksi ja Pohjoism. Opettajain Rauhanliiton Suomen osastoksi.

Liiton 10-vuotisen toiminnan johdosta joulukuun 6 ja 7 p. järjestettyjen juhlien yhteydessä Helsingissä pidettiin vihdoin kuluneen vuoden kolmannet kurssit, jolloin prof. V. Tarkkiainen luennoi rauhanaatteesta Suomen kirjallisuudessa, prof. G. Landtman Euroopan Yhdysvallat- aatteesta, maist. Anna Nevalainen Kansainvälisen työpöytäjärjestön periaatteista ja toiminnasta. Past. E. Stenwall puhui lopuksi rauhanaatteen kantovaimasta.

Vuosikokouksessa, joka pidettiin Lahdessa valistuskurssien yhteydessä elokuun 7 p:nä, oli saapuvilla 13 edustajaa 8 paikallisyhdistyksestä. Keskushallituksesta oli 4 jäsentä läsnä. Vuosikokouksen puheenjohtajana toimi prof. A. Grotenfelt, sihteerinä toht. F. Iversen. Keskusteluaiheena oli liiton järjestötyön tehostaminen, alustajana toht. Iversen. Vuosikokous päätti yksimielisesti lausua past. Stenwallille Suomen Rauhanliiton kunnioituksen ja kiitollisuuden hänen hartaasta rauhantyöstään. Mainittakoon, että myöskin hänen omia paikkakuntalaisiaan Närpiössä oli kokoontunut suureen myötätuntokokoukseen hänen ja hänen työnsä puolesta.

Keskushallituksen järjestämät 10-vuotisjuhlat, joissa kutsuvieraina olivat liiton ensimmäiset perustajat ja toimihenkilöt sekä useiden aatteellisten järjestöjen ja liiton osastojen edustajia, muodostuivat arvokkaiksi ja antaviksi tilaisuuksiksi. Puhujina esiintyivät liiton perustaja, krj. Selma Anttila, ensimmäinen puheenjohtaja, prof. A. Grotenfelt, nykyinen puh.j. toht. F. Iversen, toht. M. Erich ja rauhanveteraani, eversti G. Fraser, joka kutsuttiin liittomme kunniajäseneksi. Juhlien taiteellisesta ohjelmasta mainittakoon tässä vain L. Onervan ja G. Langenskjöldin juhlaruut. Rohkaisevia onnentoivotuksia oli saapunut läheltä ja kaukaa.

Liiton keskushallitukseen ovat kuuluneet: puheenjohtajana toht. F. Iversen, varapuheenjohtajana rva J. Pläffli, sihteerinä maist. Anna Nevalainen, rahastonhoitajana rva T. Iversen ja muina jäseninä ylihoitaja Naima Kurvinen, nti A. Honkaluoto, prof. G. Landtman, rehtori U. Stadius ja maist. K. Nickul. — Keskushallitus on kokoontunut 4 kertaa. Toiminnasta mainittakoon ylläsanotun lisäksi:

- 1) Päätettiin ruotsinkielistä Pohjanmaata varten perustaa oma piiri, jolle laadittiin säännöt. Piirin kustannuksiin ensimmäisenä toimintavuonna myönnettiin 430:—.
 - 2) Opetusministeriöltä anottu 20,000:— avustus (anomus evätty).
 - 3) Pyydetty luottolippuja rautatiellä 1000:— (saatu 600:—).
 - 4) Luentovaroja pyydetty 10,000 (saatu 3,000:—).
 - 5) Matka-apurahoiksi Vaasan valistuskursseille myönnetty 900:—.
 - 6) Päätetty liiton keskuudessa kerätä varoja huoneistorahastoon ja vuokrattu toimistohuoneisto Simonskatu 12 B, kuukausivuokra 400:—.
 - 7) Päätetty palkata toimistoapulainen (kuussa 500:—).
 - 8) Vastaanotettu eversti Fraserilta Leo Mechelinin muistorahasto-niminen 5,000:— mk:n suuruinen valistusrahasto.
 - 9) Julkaistu Kansainliitto-niminen mainitun liiton järjestelyä ja toimintamuotoja koskeva kirjanen.
 - 10) Puheenjohtaja tehnyt puhujamatkoja Lahteen (2 kert.), Mikkeliin (2), Savonlinnaan (2), Viipuriin, Tampereelle, Vaasaan, Mustasaareen ja Närpiöön.
- Liiton taloudellinen asema oli vuoden lopussa seuraava: Keskushallituksen tulot 6,326:30, joista 1,702:— jäsenveroista ja 3,370:— lahjoja ompeluseuralta ja yksi-

tyisiltä jäseniltä; menot 4,848:15, joten säästö, ollen vuoden alussa 3,144:20, vuoden lopussa oli 4,622:35. Valistus- ja kirjallisuusrahaston tulot nousivat 57,164:68, joista 47,217:58 Lahden kurseista, 3,736:30 kirjallisuuden myynnistä ja 5,290:— lahjoja, suurimmaksi osaksi luennoitsijoille tulevia ja heidän liitolle antamia palkkioita; rahaston menot olivat 47,795:07, joista Lahden kurseihin 40,670:12 ja kustannustoimintaan 4,812. Vuoden alussa oli rahastossa 8,939:58, vuoden lopussa siis 18,309:19. Mainittakoon kuitenkin, että Lahden kurssien voittovarojen käyttämisestä pohjoismaiseen työhön ei ollut v. 1930 tehty lopullista päätöstä. Yksinomaan lahjoituksilla kerätty huoneistorahasto nousi vuoden lopussa 13,825:—, kun siitä oli vuoden menoihin otettu 2,100:—. Lääninrovasti Uno Wegeliuksen muistorahasto oli korkoineen vuoden lopussa 6,554:20 ja toht. Maikki Fribergin muistorahasto 3,605:50.

Rauhaa kohti-lehti (vast. toim. toht. Felix Iversen) on ilmestynyt kahdesti kuussa. Jo vuoden vaihteessa alkaneen taloudellisen pula-ajan johdosta on tilaajamäärä jonkun verran laskenut, ollen n. 1,400. Lehdessä on käsitelty rauhanaatteellisia kysymyksiä eri puolilta. Muutamat numerot ovat erikoisesti omistetut ylioppilaille, työväelle, nuorisolle j.n.e. Yleisen mielipiteen muokkaamisessa on maamme ainoalla suomenkielisellä rauhanlehdellä suuri tehtävä ja työskentely sen leviämisen hyväksi laajoihin kansalaispiireihin, olkoon sen vuoksi jokaisen rauhanystävän mieluinen velvollisuus. »Kansainliitto» (Tukholman rauhantietotoimiston toimittama) kirjanen on julkaistu ylipainoksena Rauhaa kohti-lehdestä.

Paikallisosastojen toiminnasta esitettäköön niiden lähettämien vuosikertomusten mukaan seuraavaa:

Savonlinnan rauhanystävät (puh.j. toim. J. A. Reinikainen, siht. K. P. Heiskanen, 35 jäs.). Toiminta on supistunut kirjallisuuden levittämiseen. Yhdistystä edustivat liiton vuosikokouksessa toim. Reinikainen ja op. Tyyne Lahtelin.

Helsingin osasto (puh.j. ylihoit. N. Kurvinen, siht. maist. K. Nickul, jäseniä 75) on pitänyt 8 jäsen- ja 7 yleisökokousta, joista 2 ulkoilmakokousta. Yleisökokouksissa pidetyistä puheista mainittakoon seuraavat: Aseettomuus puolustusvoimana (toht. F. Iversen), Kansainliitto (toht. L. Tudeer), Paneurooppa (prof. A. Grotenfelt), Kveekkarit (maist. Dagny Thorwall Ruotsista). Osaston johtokunta on kokoontunut 8 kertaa, opintokerho (11 jäs.) kerran kuussa ja ompeluseura, joka on yhteinen ruotsal, sisaryhdistyksen kanssa, kerran viikossa. Valmistamista töistä saaduilla varoilla on ompeluseura tuntuvasti tukenut liiton ja osaston taloutta. Hra A. Rantanen edusti osastoa vuosikokouksessa.

Turun osasto (puh.j. hra E. Nummelin, siht. hra V. Rinne, 15 jäs.) on pitänyt johtokunnan- ja jäsenkokouksia 7 sekä pääsiäisenä järjestänyt 2 esitelmätilaisuutta, joissa puhujana liiton puh.j. Osastoa edusti vuosikokouksessa nti Aili Tervo ja liiton 10-vuotisjuhlassa maist. Y. Mustonen.

Oulun osasto (puh.j. op. Helena Fellman, siht. rva E. Nisula, jäseniä 32) on järjestänyt 2 ohjelmallista illanviettoa, joiden esitelmistä mainittakoon: Mahatma Gandhi (past. Hyvönen) ja Katsaus rauhan-työhön (op. Fellman). Johtokunnan jäsenet (op. Fellman ja rva Vuorivirta) ovat pitäneet rauhanaatteellisia puheita myös muiden järjestöjen kokouksissa Oulussa ja lähiympäristössä. Osastoa edusti puh.j. vuosikokouksessa.

Svenska fredsvänner i Helsingfors (puh.j. toht. F. Iversen, siht. hra W. Krause, jäseniä 53+183=236) on kokoontunut kerran kuussa yhdis-

ettyyn jäsen- ja opintokerhokokoukseen. Huhtikuun kokouksessa maist. Dagny Thorwall Ruotsista innoitavasti kertoi elämyksistään ranskalaisten idealistien parissa. Vuosijuhlassa puhuivat kirj. Hagar Olsson ja puh.j.

Fredsfacklan (Rauhansoihutu) Pinjaisissa (puh.j. op. Jose Fredenstjärna, siht. op. Rachel Eklof, 19 jäs.) on vuoden aikana pitänyt 9 jäsen- ja johtokunnan kokousta, 8 juhlatilaisuutta, lastenjuhlan, elokuuhlan ja 2 myyjäiset. Sitäpaitsi on rauhanaatteellisia esitelmiä pidetty lähiympäristössä. Puhujina ovat olleet ev. G. Fraser, toht. F. Iversen, prof. G. Landtman, osn. puh.j. y.m. Rauhanaatteellista kirjallisuutta on innokkaasti levitetty, kirjoituksia ja selostuksia lähetetty kotimaan ja Skandinavian lehtiin. Osastolla on myös oma käsikirjoitettu lehti, jota on toimitettu 9 numeroa. Liiton vuosikokouksessa edusti siht. osastoa.

Tampereen osaston (puh.j. hra L. Mäensivu, siht. op. K. A. Kotka, jäs. 12). Johtokunta on kokoontunut 4 kertaa. Tilaisuuksia yleisölle on ollut 6. Liiton vuosikokouksessa edusti puh.j. osastoa.

Lahden, Porin ja Mikkelin osastot eivät ole lähettäneet kertomuksia. Osastojen toimihenkilöiden kautta on joka tapauksessa hankittu Rauhaa kohti-lehden tilauksia.

Viipurin osasto (puh.j. hra O. Mölsä, siht. hra T. Louhimo, 76 jäs.) perustettiin marraskuussa 1929. Johtokunta on 1930 kokoontunut 3 kertaa. Osasto on rva Ester Otsakorvelta saanut oman huoneiston, jonka kuntoonpano- ja kalustamiskustannusten peittämiseksi on saatu edullinen laina. Tässä viihtyisässä huoneistossa, »Valonmajassa», on osasto syksystä saakka kokoontunut jäsenkokouksiin perjantaisin sekä kuukauden ens. ja klm. tiistaina. Paitsi vuosikokousta ja Valonmajan arvokasta vihkiäisjuhlaa, on osasto järjestänyt 5 yleisökokousta.

Munsala fredsförening (puh.j. op. E. V. Fågelbärj, siht. op. Edit Skrivars, jäseniä 55+217=272) on pitänyt 2 yleisökokousta, opintokerho on kokoontunut kerran viikossa. Osastolla on oma kirjasto. Satoja lentolehtisiä on jaettu pitäjän asukkaille.

Närpes fredsvänner r.f. (puh.j. past. E. Stenwall, siht. past. L. Sandberg, myöh. hra V. Mattfolk, jäseniä 134), on lapuanhenkisten piirien ankarasta painostuksesta huolimatta työskennellyt hyvin ripeästi. Osastolla on asiamies Närpiön joka kylässä. 10 yleisökokousta.

Östra Korsholms fredsvänner, (puh.j. maanv. O. Paro, siht. op. Elva Svedberg, 94 jäs.) on pitänyt 3 yleisökokousta.

Sundom fredsförening (puh.j. maanv. I. Mitts, siht. kalastaja E. Höijer, 20 jäsentä) on pitänyt 2 yleisökokousta ja hankkinut itselleen kirjaston.

Vasa svenska fredsförening (puh.j. kaup. E. Kuni, siht. hra A. Baddar, jäseniä 20). Osaston toiminta on supistunut rauhankirjallisuuden levittämiseen.

Monella paikkakunnalla Eteläpohjanmaalla, missä ei vielä ole järjestynyttä rauhantyötä, havaitaan elävää harrastusta asiaan, kuten Udessakaarpepyssä, Kaskissa, Koivulahdella, Pirttikylässä ja Maalahdella.

Vaikkakin eräiden osastojen toiminnassa selvästi huomaa vaikean ajan lamaannusta, on liittomme kuitenkin kulkenut eteenpäin kuluneena vuonna. Sen osoittaa jo jäsenmäärän voimakas kasvu. Ja parhaiten on rauhantyö edistynyt juuri niillä seuduilla, missä vastustus on ollut kiivain. Jatkakaamme edelleen rohkeasti rauhan taistelua rauhan puhtain asein.

Karl Nickul,
S. Rauhanliiton sihteeri.